

Dzień 1 – piątek, 21 kwietnia 2023

Prawdziwe przyczyny trudnych i ryzykownych zachowań naszych uczniów – perspektywa psychologii konstruktów osobistych

Tomasz Bilicki

Czasami uczennice i uczniowie sprawiają problemy. Często narzeka się na brak ambicji i dyscypliny, roszczeniowość. Podczas wykładu podejmiemy próbę zrozumienia, czym są konstrukty osobiste i jaki mają związek z postawą naszych uczennic i uczniów. Może ktoś spodziewa się dużych uogólnień? Okaże się jednak, że jest dokładnie odwrotnie. Porozmawiamy o naszych prawdach emocjonalnych.

Język, który zbliża. Co blokuje, a co wspiera współpracę?

Ewa Tyralik-Kulpa

Serdecznie zapraszam na interaktywny wykład, podczas którego dowiedzą się Państwo (a mam nadzieję, że i poczują) czym są tzw. killerzy empatii, czyli komunikaty, które blokują współpracę. Porozmawiamy o tym, jak je rozbrajać przy pomocy 4 kroków Porozumienia bez Przemocy i jak wspierać współpracę, także w sytuacjach kryzysowych. Nauczymy się dostrzegać intencje ukryte za trudnymi komunikatami oraz komunikować wprost nasze potrzeby, a także emocje, z którymi bywa ciężko. Przyjrzymy się także temu, dlaczego czasem do naszych rozmówców nie trafiają jasne, logiczne, niemal oczywiste komunikaty i jak temu zaradzić, dzięki praktycznym podpowiedziom Resonant Healing Sarah Peyton (metody, która jest oparta na naukowych odkryciach takich badaczy jak Daniel J. Siegel, Stephen Porges, Jaak Panksepp, Moshe Szyf, Beatrice Bebe, Mathew Liebermann. Łączy ona wiedzę z wielu obszarów neuronauki i opiera się na szczególnym rodzaju towarzyszenia i empatycznego dostrojenia w relacji z drugą osobą, a także z samym sobą).

Mózgi jako systemy w stanie zagrożenia. Co szkoła może, a co musi z perspektywy neurodydaktycznej

prof. UŚ Marek Kaczmarzyk

Mózgi ludzkie to niezwykle złożone systemy. Działają reagując na wymagania stawiane im przez środowisko, jednocześnie zmieniając swoją własną strukturę w czasie działania. Taki rodzaj sprzężenia zwrotnego czyni je sprawnymi i elastycznymi, ale naraża także na przeciążenia i, w efekcie, pojawianie się w nich stanów dalekich od bezpiecznej równowagi. Systemy nerwowe ludzi młodych są szczególnie niestabilne ze względu na zmiany neurorozwojowe. Środowisko edukacyjne staje więc wobec trudnego zadania, które polega na szukaniu bezpiecznego kompromisu pomiędzy koniecznością zmian związanych z doświadczaniem świata, a poziomem wymagań jakie można postawić systemom wewnątrznie zmiennym neurorozwojowo.

Statut szkoły do tablicy!

Łukasz Korzeniowski

Szkolne regulacje i zasady są trochę straszne, a trochę śmieszne. I właśnie na tę śmieszną ich stronę – choć przez pryzmat prawa – chcemy spojrzeć. Kilka improwizowanych skeczy o szkolnej

rzeczywistości w krzywym zwierciadle z komentarzem prawnym, który wyjaśni, jak nie należy postępować - to nasz pomysł na to, jak opowiedzieć o prawie oświatowym.

Szara eminencja szkolnego oceniania, czyli rzecz o ocenie z zachowania

prof. UAM dr hab. Sylwia Jaskulska

Dlaczego w szkołach ocenia się zachowanie uczniów i uczennic? Odpowiedzi jest wiele. Zwykle słyszą jedną z trzech: bo takie jest szkolne prawo; bo tego oczekują rodzice; bo jak inaczej utrzymać w szkole porządek? Klemens Stróżyński nazwał swego czasu ocenę zachowania królową ocen. Ja nazywam ją szarą eminencją, wpływającą destrukcyjnie na klimat szkoły i rozwój uczniów, często z ukrycia i dyskretnie. Zapraszam na spotkanie z oceną zachowania. Będziemy demaskować jej naturę i oglądać z różnych perspektyw powody jej obecności w szkole, a także snuć wizje o szkole bez tej oceny.

Temat pojawi się wkrótce

dr Krzysztof Maj

Oceny urojone. Rola stopni w procesie uczenia się, czyli co szkodzi młodym ludziom: perspektywa neuronaukowa

prof. PG dr hab. Joanna Mytnik

Ocena szkolna wyrażona za pomocą cyfry, litery, przysłówka, przymiotnika czy obrazka nie pełni żadnej z przypisywanej jej ról. Nie mierzy poziomu wiedzy, kompetencji, umiejętności, nie motywuje do uczenia się i rozwoju, nie niesie oczekiwanej od jej odbiorców informacji (uczniów, rodziców, administratorów systemu). Jej subiektywizm oraz wykluczający charakter budzą wątpliwości natury etycznej. Stopnie szkolne zabijają ciekawość małych i młodych ludzi do poznawania świata i samorozwoju, szufladkują, wpływają negatywnie na ich zdrowie fizyczne i psychiczne, powodują uzależnienie, prowadzą do wyuczonej bezradności, uniemożliwiają zadbanie o swój dobrostan, wzmacniają szkodliwe stereotypy, wykluczają. Są narzędziem dyscyplinującym, służą zastraszaniu i kontrolowaniu zachowania, wymuszają bezrefleksyjne wpisanie się w schematyczny format myślenia i wypowiedzi. Nagradzają za brak pytań, brak dyskusji, brak współpracy, brak komunikacji z innymi, brak dzielenia się wiedzą, brak kreatywnego i krytycznego myślenia, brak wyrażania siebie, brak odwagi, brak wyrażania (a w konsekwencji i posiadania) własnego zdania, brak błędów. Pracują na strachu ucznia, karze i wstydzie. Motywują do obierania strategii uniknięcia kary i szukania sposobu obejścia opresyjnego systemu.

Jak zmiana systemu oceniania wpływa na poziom motywacji, szczęścia, możliwość zadbania o swój dobrostan? Co na temat warunków tworzenia pamięci oraz wpływu stopni na procesy uczenia się i stan zdrowia małych i młodych ludzi mówią wyniki badań naukowych?

Budujmy mosty, nie mury. Szkoła-uczelnia-instytucja

Debata

O potrzebie zmian w polskiej szkole mówi się coraz częściej i dziś już raczej nikogo nie trzeba przekonywać o tym, że są one konieczne. Dzięki nauczycielom-innowatorom, którzy podjęli się

trudu porzucenia wątpliwej strefy komfortu i dokonali skutecznych zmian w swoim warsztacie pracy wiadomo, że skuteczne i efektywne zmiany w edukacji są możliwe.

Mimo tego warunki uczenia się w polskiej szkole pozostają od dziesiątek lat niezmienione. Tracą na tym wszyscy. Największe koszty ponoszą uczniowie, których kondycja fizyczna i psychiczna pozostawia wiele do życzenia. Tracą oni często chęć do nauki, opuszczają lekcje, a poczucia sensu i celu poszukują w kontaktach wirtualnych kosztem tych rzeczywistych.

Tracą również nauczyciele, którzy nie uzyskują oczekiwanych efektów swojej pracy, co przyczynia się do braku satysfakcji, bywa powodem wypalenia zawodowego i odejścia z zawodu.

Brak konstruktywnych działań w kierunku dostosowania warunków uczenia się do potrzeb czasów współczesnych nie pozostaje bez skutków negatywnych dla rozwoju społecznego.

Kształcenie oparte na odtwarzaniu pamięciowego przyswajania wiedzy pozbawia możliwości kształcenia kompetencji potrzebnych we współczesnym świecie. Brak umiejętności współpracy, krytycznego myślenia, podejmowania decyzji i odpowiedzialności jest cywilizacyjnym dreptaniem w miejscu, jeśli nie wykonywaniem kroków wstecznych.

Nasuwa się refleksja, dlaczego tak jest i jak długo jeszcze tak będzie?

Otóż będzie tak jeszcze bardzo długo, jeśli świadomie i odpowiedzialnie my, dorośli, nie zrobimy kroku naprzód. Jeśli nadal będziemy oczekiwać zmian od innych, a nie od siebie. Jeśli nie porzucimy strefy wątpliwego komfortu, przyzwyczajień i stereotypów tylko dlatego, że mamy władzę, dorobek, przekonania. I wreszcie tak długo, dopóki nie przyjmujemy do wiadomości, że gotowca na wzór pruskiej szkoły nie będzie. Że szkoła ma szansę się zmienić tylko oddolnie.

W Zduńskiej Woli, w mieście, gdzie od 2016 roku, cyklicznie odbywa się Konferencja EMPATYCZNA EDUKACJA=>EMPATYCZNA POLSKA, odbędzie się Debata „BUDUJMY MOSTY, NIE MURY. Szkoła-uczelnia-instytucja”, w czasie której poszukamy możliwości i sposobów współpracy szkoły, uczelni i innych podmiotów, by zmiana w polskiej szkole była realna i stała się faktem.

Aby to nastąpiło, potrzeba szkoły otwartej na zmianę i korzystającej z dorobku wiedzy o efektywnych metodach uczenia się, o potrzebie kształcenia kompetencji wspierającej komunikację międzyludzką dającej możliwość budowania dobrych relacji. Szkoły korzystającej też z dorobku nauczycieli-innowatorów, którzy kosztem własnego czasu, zaangażowania, pokonywania trudności, wypracowali innowacyjne metody efektywnego kształcenia. Wreszcie szkoły respektujące obowiązujące w Polsce prawo, które daje możliwość realizowania koncepcji szkoły przyjaznej, wspierającej, doceniającej.

Warunkiem podjęcia konstruktywnych działań tworzenia nowej jakości edukacji jest zmiana warunków kształcenia przyszłych nauczycieli, ale też współpracy wyższych uczelni z nauczycielami, którzy wypracowali efektywne metody pracy w szkole. Bardzo dużym wsparciem w realnej zmianie jest potrzeba zmian instytucjonalnych w otoczeniu oświaty. Kontynuowanie roli instytucji nadzorującej, niewrażliwej na potrzeby społeczne, korzystającej z przywileju władzy przez urzędy oświatowe ma negatywne znaczenie w procesie zmian, których nie tylko nie ułatwia, ale wręcz szkodzi. Przeszkodą, którą należy pokonać, aby działania na rzecz edukacji były konstruktywne i miały właściwe podłoże do rozmów i podejmowania zmian, jest działanie na zasadzie – *ABY TO, CO RÓŻNI, NIE DZIELIŁO*. W rozmowach o edukacji przekonania polityczne i uprzedzenia nie mogą mieć miejsca. Edukacja jest, a właściwie powinna być inwestycją w rozwój człowieka i społeczeństwa. Inwestycją wartą skupienia się na tym, co wesprze, co ułatwi i pozwoli osiągnąć porozumienie i cel.

Czy edukacja potrzebuje wolności?

Anna i Robert Sowińscy

Według nas odpowiednie połączenie wolności i struktury jest kluczem do skutecznej edukacji. Wolność w edukacji oznacza pozwolenie na indywidualizm, rozwijanie zainteresowań i zdolności, a także dostarczanie uczniom różnych narzędzi do przyswajania wiedzy. Dzięki temu uczniowie mogą być bardziej zaangażowani i zmotywowani do nauki, co prowadzi do lepszych wyników.

Jednocześnie, struktura jest równie ważna, ponieważ dostarcza uczniom ram i oczekiwań, które pomagają im rozwijać się i przyswajać wiedzę w sposób skuteczny. Niestety skuteczność w tych czasach coraz częściej kojarzy się ze zdawaniem egzaminów, które są coraz dalej od rzeczywistych wymagań współczesnego świata.

Spektakl MURY

MURY III – prezentacja sceniczna, której autorami i aktorami są uczniowie I LO w Zduńskiej Woli. Opiekunem grupy jest Pan Piotr Paszkiewicz, nauczyciel języka polskiego w naszej szkole. Spektakl stał się stałym punktem programu Konferencji EMPATYCZNA EDUKACJA=>EMPATYCZNA POLSKA, a każde dotychczasowe wystąpienie wzbudzało dużo emocji i było przyjmowane owacją na stojąco. Zachęcam do obejrzenia części I i II

MARY I <https://www.youtube.com/watch?v=xnDoto8Qwiw>

MURY II https://www.youtube.com/watch?v=i7T1gCDOm20&ab_channel=B61

Dzień 2 – sobota, 22 kwietnia 2023

O co chodzi z tym rozwojem?

prof. dr hab. Roman Leppert

Punktem wyjścia uczynię definicję, zgodnie z którą edukacja rozumiana jest jako ogół działań, procesów i warunków sprzyjających rozwojowi człowieka. W trakcie wykładu uwagę skoncentruję na kategorii rozwoju. Przedstawię możliwe sposoby myślenia o nim oraz spróbuję odróżnić działania edukacyjne służące rozwojowi człowieka od tych, które mu nie sprzyjają.

NOWA SZKOŁA – szkoła wyższa. Wnioski dla kształcenia akademickiego nauczycieli

dr Marta Grzeško-Nyczka

Nowa Szkoła – szkoła wyższa. Wnioski dla kształcenia akademickiego nauczycieli. Silnie zdynamizowana rzeczywistość społeczna kreuje nowe wyzwania wobec edukacji na wszystkich szczeblach. Konieczność przystosowania się szkół powszechnych do wymogów współczesnego świata wiąże się bezwzględnie z podjęciem odpowiednich działań na poziomie studiów nauczycielskich. Referat obejmuje refleksje i postulaty dotyczące dydaktyki studiów pedagogicznych. Stanowi apel o wsparcie oddolnych zmian edukacji w Polsce poprzez odpowiednie przygotowanie kadry nauczycielskiej, tak by była gotowa do współtworzenia przyjaznych warunków uczenia się, kształtowania kompetencji XXI wieku wśród uczniów oraz umiejętnego zastosowania dorobku neurodydaktyki w praktyce szkolnej.

Neurodydaktyka w praktyce szkolnej. Metoda zielonego długopisu. Jak oceniać, żeby wspierać proces uczenia się?

dr Marzena Żylińska

Nie ma efektywnej nauki bez motywacji, a jednym z czynników najsilniej wpływających na motywację jest ocenianie. Jak zatem oceniać, jak poprawiać błędy, żeby tworzyć przestrzeń dla motywacji wewnętrznej? Jak oceniać, żeby wpierać chęć do dalszej pracy? Wskazówek i inspiracji warto poszukać w neurodydaktyce.

W czasie wykładu odpowiem na następujące pytania:

- Czy dzieci / młodych ludzi można motywować do nauki?
- Skąd się bierze motywacja?
- Czy jakość międzyludzkich relacji ma wpływ na motywację do nauki?
- Czy nasz mózg potrzebuje nagród, żeby się rozwijać / uczyć?
- Czy ucząc się w trybie „Muszę” uczymy się równie efektywnie, jak wtedy, gdy włącza się tryb „Chcę”?
- Jak zewnętrzne nagrody wpływają na motywację do nauki?
- Czy sposób oceniania i poprawiania błędów może wpływać na motywację do nauki?
- Jak na motywację i efektywność uczenia się wpływa silny stres (dystres)?
- Jak oceniać i jak poprawiać błędy, żeby uczniowie mogli przejmować odpowiedzialność za proces uczenia się?
- Czy obecny model szkoły wpiera procesy uczenia się?
- Metoda zielonego długopisu. Dlaczego warto odejść od pracy na deficytach i przejść do pracy na zasobach?
- Jak wykorzystać wiedzę o mózgu do zmiany sposobu oceniania?

Zróbmy przestrzeń dla rozwoju – Pedagogika Froebła

Pedagogika Froebła Anna Turska, Robert Iskra

Imprezy towarzyszące

Co rodzice i nauczyciele o procesie uczenia się wiedzieć powinni

dr Marzena Żylińska

Neurobiolodzy w ostatnich dwudziestu latach dostarczyli nam wielu ważnych informacji dotyczących tego, jak uczy się ludzki mózg. Tylko od nas zależy, czy będziemy chcieli tę wiedzę wykorzystać do wspierania rozwoju dzieci i lepszej organizacji procesu uczenia się. Bo szkoły nie powinny być miejscem, w którym uczniowie są nauczani, ale miejscem, w którym się uczą. Mówili o tym reformatorzy edukacji, a dziś ich intuicje znajdują potwierdzenie w badaniach mózgu.

„Ludzki mózg został stworzony do uczenia się i niczego nie robi lepiej”, twierdzi lekarz i neurobiolog Manfred Spitzer, „... ale w naturalny sposób robi to inaczej, niż oczekuje tego szkoła.” Inaczej, czyli jak?

W czasie spotkania opowiem, jak zorganizować naukę, żeby dzieci i młodzi ludzie mogli rozwinąć w szkole swój naturalny potencjał? Co ułatwia, a co utrudnia lub wręcz wygasza naturalne procesy uczenia się? Jak uwzględnić rozwojowe potrzeby uczniów?

Uczestnicy spotkania będą mogli dowiedzieć się, jakie wnioski płyną z neuronauk, jaki wpływ na procesy uczenia się ma tryb życia, w tym również ruch na świeżym powietrzu, ilość snu czy przeżywany stres. Kolejnym tematem będzie wpływ kar i nagród na proces uczenia się, a także inne zagadnienia związane z motywacją. Wiele miejsca poświęcę doborowi zadań i funkcjonowaniu pamięci.

Rodzice dowiedzą się, co mogą zrobić, żeby możliwie efektywnie wspierać swoje dzieci i jak przygotować je do szkolnej nauki, a nauczyciele dostaną dużą porcję pomysłów i inspiracji, jak organizować naukę, żeby była efektywna i sprawiała radość. Dobrze zorganizowana nauka daje człowiekowi radość, bo rozwój daje radość.

Rówieśnicza interwencja kryzysowa

Tomasz Bilicki

Zapraszam wszystkie osoby w wieku nastoletnim, które chcą pomagać swoim rówieśnikom. Podczas warsztatów porozmawiamy o tym, jak robić to skutecznie i bezpiecznie. Poruszymy także temat tajemnicy i lojalności oraz wsparcia młodzieżowych pomagaczy przez dorosłych.

Spektaki MURY

MURY III – prezentacja sceniczna, której autorami i aktorami są uczniowie I LO w Zduńskiej Woli. Opiekunem grupy jest Pan Piotr Paszkiewicz, nauczyciel języka polskiego w naszej szkole. Spektakl stał się stałym punktem programu Konferencji EMPATYCZNA EDUKACJA=>EMPATYCZNA POLSKA, a każde dotychczasowe wystąpienie wzbudzało dużo emocji i było przyjmowane owacją na stojąco. Zachęcam do obejrzenia części I i II

MARY I <https://www.youtube.com/watch?v=xnDoto8Qwiw>

MURY II https://www.youtube.com/watch?v=i7T1gCDOm20&ab_channel=B61

O znaczeniu wsparcia, konfliktach, przedwczesnych wyborach i późnym dojrzewaniu mózgu. Co nam mówią o codzienności wychowawczej?

prof. Marek Kaczmarzyk

Ze względu na swoje rozmiary ludzki mózg nie może ostatecznie dojrzeć w łonie matki. Konieczne jest wczesne urodzenie. To z kolei powoduje, że wiele procesów dojrzewania ośrodkowego układu nerwowego jest mocno odroczone w czasie. Mózgi ludzi dojrzewają długo, a sam proces jest bardzo dynamiczny i stwarza wiele potencjalnych zagrożeń. Wiele z codziennych konfliktów, nieporozumień i uciążliwości w kontaktach pomiędzy różnymi pokoleniami wynika właśnie z niezależnych od nikogo procesów neurorozwojowych, a nie złej woli wychowanków czy niewydolności wychowawczej opiekunów. Są to raczej nieuniknione następstwa procesów zachodzących w mózgu. Poznanie ich pozwala łatwiej znieść codzienność wychowawczą naszych domów, szkół i innych miejsc, w których młodzi ludzie spotykają się ze starszymi pokoleniami.